

Kontaktperson
Miljöavdelningen
Göran Jansson
010-224 13 96
goran.n.jansson@lansstyrelsen.se

Miljö- och energidepartementet
m.registrator@regeringskansliet.se
malin.johansson@regeringskansliet.se

Yttrande över Naturvårdsverkets redovisning av åtgärder för minskad nedskräpning

Länsstyrelsen Skåne har beretts möjlighet att lämna yttrande över Naturvårdsverkets förslag till åtgärder för minskad nedskräpning. Länsstyrelsen ställer sig i sak positiv till att det sker en översyn av regelverket, men vill samtidigt passa på och framföra en del förslag på ytterligare förbättringar.

Finansiering för strandstädning av marint skräp

Förslaget att tillföra statliga medel till strandstädning på Bohuskusten är mycket positivt och motiveras av att det vid Bohuskusten flyter iland lika mycket skräp som på havsstränderna i resten av Sverige varje år. Statliga medel för strandstädning bör tydligt kopplas till det skräp som har spolats iland. Därmed särskiljs det från skräp som genererats i närområdet och i förlängningen skulle även andra kommuner som kan visa på stora mängder ilandflytande skräp bli aktuella för ökat statligt stöd för strandstädning.

I stycket 4.4.1. är sifferreferenserna otydliga. Det är oklart var siffran sex procent kommer ifrån då den syftar tillbaka på föregående mening som säger att en knapp tredjedel av skräpet på stränderna utgörs av förpackningar och tidningar. När de statistiska referenserna är otydliga blir det svårare att ta ställning till det producentansvar som stycket ska handla om. Även om enbart sex procent av skräpet klassas som återvinningsbart, borde det vara rimligt att utreda ett ökat producentansvar och om producenterna bör bidra med finansiering till förebyggande eller städande insatser.

Växt- och djurlivsaspekten i gatuhållningslagen

Förslaget att kommunernas ansvar för nedskräpning även ska kopplas till risk för skada på växt- och djurliv är mycket positivt.

Kommunens ansvar utanför detaljplan

Förslaget att förstärka kommunernas ansvar för städning utanför detaljplanelagt område är mycket positivt.

Nedskräpningsboten

Slutsatsen att inte utöka det straffbara området för den ringa nedskräpningen (fimpar etc.) är svår att förstå. Här borde lag och praxis ändras så att ringa nedskräpning omfattas av straffansvar.

Motivering:

Naturvårdsverket är i remissen mycket tydliga med att nedskräpningsbotens styrka ligger i signalvärdet (sammanfattning sid 5 och Kapitel 2.5. sid 20). Inkluderandet av den ringa nedskräpningen skickar mer än något annat en stark signal om att inte heller det minsta skräpet är acceptabelt att slänga på marken.

Naturvårdsverket beskriver (Kap 2.2.1. sid 15) att det huvudsakliga syftet med införandet av nedskräpningsboten var att göra polisens arbete med nedskräpningsbrott effektivare. Det är en självklarhet att polisens arbete ska utformas på ett så effektivt sätt som möjligt, men nedskräpningsbotens viktigaste syfte bör vara att minska mängden nedskräpning. Om inte så är fallet, borde ett större grepp tas kring vad som är det effektivaste sättet att minska nedskräpningen där kostnader kring polisens och andra myndigheters arbete är en del av utvärderingen och kostnaderna för minskad påverkan på trivsel, hälsa och miljö är den andra delen.

Naturvårdsverket beskriver en situation (Kap 2.2.2. sid 15) där nedskräpning inte rapporterats när sopor lagts i direkt anslutning till fulla sopkärl. Detta signalerar en accepterat låg ambitionsnivå gällande skräp som varken går ihop med resonemanget om nedskräpningsbotens signalvärde eller med Naturvårdsverkets övriga förslag om kommunernas ökade ansvar för att nedskräpning inte ska skada växter- och djur, och förslaget om kommunernas ökade ansvar att städa i icke detaljplanelagda områden. Vindbyar, fåglar och råttor sprider ofta skräp som finns både i dåligt utformade sopkärl, men framför allt som ligger på marken. Att ringa nedskräpning ska fortsätta vara befriat från straffansvar blir en lucka i remissförslaget som annars tydligt argumenterar för större juridiskt ansvar för minskad nedskräpning.

Naturvårdsverket hänvisar till statistik om att skräpmängderna ökar (Kapitel 1.5 sid 8). Detta tyder på brister i det förebyggande arbetet. Ökat ansvar för städning

är bra, men i nästan allt annat miljöarbete gäller att förebyggande arbete, ökat ansvar för de som påverkar miljön och att ”åtgärda vid källan” är det mest effektiva och mest rättvisa sättet att arbeta. Fimpar, snusprillor, plastpåsar, förpackningsplast och annat som kan klassas som ringa nedskräpning är några av våra vanligaste skräp, att de ska vara undantagna från straffansvaret skickar snarare signalen att det personliga ansvaret inte gäller och att samhället bekostar individens medvetna nedskräpning eller slarv.

Naturvårdsverket hänvisar till bristande underlag för att visa fimparns skada på miljön (Kap 2.5. sid 21). Även om det kan anses vara oklart med kvantifieringen av exakt hur stor miljöpåverkan små eller större mängder fimpar har, är det knappast osäkert att de har en miljöpåverkan. Som en förlängning av detta resonemang kan man fundera på vilken bevisnivå och vilken påverkansnivå som Naturvårdsverket skulle kräva för att klassa fimpar som ett miljöfarligt skräp. Ett rimligare förhållningssätt vore att utgå ifrån försiktighetsprincipen och att den exakta mängden cellulosacetat och ansamlade giftiga ämnen som hamnar i svensk natur på grund av fimpar, är mindre viktig eftersom man vet att det är en stor mängd. Den befintliga men okvantifierade miljöpåverkan kan fortfarande adderas till övriga påverkansfaktorer som minskad trivsel, risken att barn och djur får i sig fimpar och det minskade motståndet för att slänga skräp på marken när det redan är skräpig på grund av fimpar, och vara argument för ökat ansvar och straffbarhet.

Sveriges regering har de senaste åren gett uppdrag till myndigheter att utreda källor till mikroplast i Sverige, samt att utreda förslag till förbud mot mikroplast i kosmetika och kroppsvårdande produkter. Fimpar består oftast av cellulosacetat, en form av plast som har låg biologisk nedbrytbarhet men som fördelas till allt mindre delar i naturen genom framför allt fotodegradering och mekaniskt slitage. I slutändan blir fimparna mikroskopiska partiklar eller fibrer av cellulosacetat. Håll Sverige Rent har uppskattat mängden fimpar som slängs på gator och torg i Sverige varje år, till omkring en miljard. Om man anser att mikroplast och antropogena mikrofibrer är ett problem i våra vattenmiljöer, då bör man också se en miljard fimpar på gator och torg varje år som ett miljöproblem. Naturvårdsverkets resonemang om miljöpåverkan går inte i linje med regeringens ambitioner med mikroplast.

Oavsett om det oklart om man ska ta hänsyn till den kollektiva nedskräpningen eller inte så är det rimligt att göra skillnad på olika typer av småskräp. I kapitel 2.1.3. (sid 11-12) skiljs inte fimpar och plast ut från andra småskräp och beskrivs som ett bagatellartat skräp. Det blir ett missvisande sätt att beskriva ringa

nedskräpning och problemet med fimpar och plast. Flera av dessa skräpexempel har bara en gemensam egenskap - de kan bidra till att marken ser skräpig ut och därmed minska motståndet mot att slänga ytterligare skräp på marken. Men i många andra aspekter (t.ex. mängd, giftighet, nedbrytningsmöjligheter) är fimpar och plast allvarligare skräp och problem.

Även om ringa nedskräpning blir straffbart är det fullt möjligt för polisen att fortsätta att arbeta på samma sätt som idag. Det är inte polisens viktigaste uppgift att jaga nedskräpare, men när nedskräpare påträffas så bötfälls de på plats. Däri ligger det nämnda signalvärdet, vilket med ökad straffbarhet för ringa nedskräpning kan anses bli ännu starkare. Bemyndigande att bötfälla nedskräpare bör utökas till att även gälla andra yrkesgrupper än polisen. Kommunerna får ett förstärkt ansvar för nedskräpningen. Detta förstärkta ansvar kan kombineras med att tex. miljöinspektörer, p-vakter samt ordningsvakter inom festivalområde och resecentrum fick ett bemyndigande att utfärda nedskräpningsbot.

Detta yttrande har beslutats av tf. länsöverdirektör Suzanne Jacobsson och tillsynsvägledningsstrateg Göran Jansson, föredragande. I beslutet har även deltagit miljödirektör Annelie Johansson, vattenhandläggare Jonas Gustafsson och enhetschef Helena Holmgren.

Suzanne Jacobsson

Göran Jansson

Beslutet har fattats digitalt varför det saknar signaturer